

ศาสนาสิกข์ (Sikhism)

คำว่า “สิกข์” เป็นภาษาปัญจาบ ตรงกับคำสันสกฤตว่า “ศิษย์” แปลว่าผู้ศึกษา หรือศิษย์ หมายความว่าชาวสิกข์ หรือผู้นับถือศาสนาสิกข์ทุกคน เป็นศิษย์ของคุรุหรือคุรุ

คนส่วนใหญ่มักจะคุ้นเคยกับการเขียนว่า “ซิกข์” มากกว่า แต่จากคำอธิบายของ อาจารย์สุชีพ ปุญญาอนุภาพ กล่าวว่า “ในด้านการออกเสียงแม้จะออกคำว่า ‘ซิกข์’ แต่ในด้านการเขียน เห็นสมควรจะต้องรักษาภาษาเดิมไว้ จึงเขียนว่า ‘สิกข์’ ตามภาษาปัญจาบ ไม่เปลี่ยนเป็น ซิกข์ หรือซิกข์ ตามที่บางท่านต้องการเขียนให้เป็นภาษาบาลี เพราะศาสนานี้ไม่ได้ใช้ภาษาบาลี เพียงแต่มีรากศัพท์ส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับภาษาบาลีเท่านั้น เมื่อเทียบการเขียนด้วยอักษรโรมัน ‘สิกข์’ เขียนว่า Sikh แต่ถ้าคำว่า ‘ซิกข์’ จะต้องเขียนว่า Sikkh ซึ่งวงการผู้แต่งตำราหรือแม่ผู้นับถือศาสนาสิกข์เองก็เขียนในภาษาอังกฤษว่า Sikh เป็นชื่อศาสนิกชน และ Sikhism เป็นชื่อศาสนา จึงขอชี้แจงไว้เพื่อทราบด้วย”

คัมด้า คือสัญลักษณ์ของศาสนาสิกข์ ประกอบด้วย กิรปาน (ดาบของชาวสิกข์) สองด้าม , คัมด้าตรงกลางหนึ่งอัน (ดาบลักษณะสองคม) และวงจักร (ห้วงกลม) กลมภายในหนึ่งห้วง ด้ามทั้งสองด้าม แสดงถึงความเป็นอำนาจอธิปไตย ทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างสมบูรณ์ วงจักร แสดงถึงความเป็นอมตะ หนึ่งเดียวของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ผู้ทรงสร้าง ให้กำเนิดทุกสรรพสิ่ง

ดาบสองคม แสดงถึงความเป็นผู้ริเริ่ม

ศาสนาสิกข์ เป็นศาสนาประเภทเอกเทวนิยม (Monotheism) คือ ยึดมั่นและเชื่อถือในพระเจ้าพระองค์เดียว ทรงพระนามว่า วาเฮคุรุ พระองค์ไม่มีลักษณะเหมือนคน ทรงเป็นสัตยเทพ ทรงความเป็นเอก เป็นอนันตะ เป็นวิภูเทพ เกิดเอง ทรงสถิตอยู่ทั่วไป ทรงมีพระกรุณาในสรรพสัตว์เท่ากัน มีศาสดา ๑๐ องค์ ศาสดาองค์แรกชื่อท่านคุรุนานัก เกิดประมาณ ค.ศ. ๑๔๖๙ หรือประมาณ พ.ศ. ๒๐๑๒ คิดตามปีเกิดของคุรุนานัก ที่ประเทศอินเดียตอนเหนือ แควมณฑลปัญจาบ มีจำนวนผู้นับถือศาสนา ประมาณ ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ คน (ปี ค.ศ.๒๐๐๒)

สาเหตุการเกิดศาสนา

ศาสนานี้เกิดขึ้นเพราะต้องการรวมศาสนา คือรวมศาสนาอิสลามกับฮินดู แต่ไม่สำเร็จ กลับเกิดมีศาสนาขึ้นขึ้น ในสมัยที่เกิดศาสนานี้เป็นสมัยที่อิสลามกำลังมีอำนาจในอินเดีย เกิดต่อสู้ล้มตายกันทั่วไป เพราะฝ่ายผู้มีอำนาจสู้กับฝ่ายต่อต้าน ผู้เป็นปฐมศาสนาของศาสนานี้เกิดความสลัดใจใคร่จะรวมศาสนาเพื่อประสานความริ้วฉานระหว่างพวกฮินดูกับพวกมุสลิม

ประวัติศาสดา

ศาสดาหรือ “ครู” แห่งศาสนาสิกข์ มี ๑๐ ท่าน ต่อจากนั้นศาสดาองค์ที่ ๑๐ ได้ประกาศให้ถือ “พระคัมภีร์” เป็นศาสดาแทน และไม่มี การแต่งตั้งศาสดาต่อไปอีก แต่นิกายนามธารีถือว่า ยังมีศาสดาต่อไปได้อีก จนบัดนี้รวมถึง ๑๖ องค์

๑. ครูจันนาก เกิด ค.ศ. ๑๔๙๖ (พ.ศ. ๒๐๑๒) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๕๓๙ (พ.ศ. ๒๐๘๒) กล่าวตามหลักฐานของ ดร. คันทสิงห์ ป็นศาสดาประมาณ ๔๐ ปี แต่ตามหลักฐานของ ดร. ฮูม ประมาณ ๓๕ ปี

๒. ครูอังกัท เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๕๓๙ (พ.ศ. ๒๐๘๒) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๕๕๒ (พ.ศ. ๒๐๙๕) เป็นศาสดา ๑๔ ปี

๓. ครูอมรทาส เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๕๕๒ (พ.ศ. ๑๐๙๕) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๕๗๔ (พ.ศ. ๒๑๑๗) เป็นศาสดา ๒๓ ปี

๔. ครูรามทาส เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๕๗๔ (พ.ศ. ๒๑๑๗) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๕๘๑ (พ.ศ. ๒๑๒๔) เป็นศาสดา ๘ ปี

๕. ครูอรชุน เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๕๘๑ (พ.ศ. ๒๑๒๔) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๖๐๖ (พ.ศ. ๒๑๔๙) เป็นศาสดา ๒๖ ปี

๖. ครูหริโควินทร์ เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๖๐๖ (พ.ศ. ๒๑๔๙) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๖๔๕ (พ.ศ. ๒๑๘๘) เป็นศาสดา ๔๐ ปี

๗. ครูหริไร เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๖๔๕ (พ.ศ. ๒๑๘๘) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๖๖๑ (พ.ศ. ๒๒๐๔) เป็นศาสดา ๑๗ ปี

๘. ครูหริฤษัน เป็นศาสดา ค.ศ. ๑๖๖๑ (พ.ศ. ๒๒๐๔) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๖๖๔ (พ.ศ. ๒๒๐๗) เป็นศาสดา ๔ ปี

๙. ครูเทพพหุร เป็นศาสดา ค.ศ.๑๖๖๔ (พ.ศ.๒๒๑๗) สิ้นชีพ ค.ศ.๑๖๗๕ (พ.ศ. ๒๒๑๘) เป็นศาสดา ๑๒ ปี

๑๐. ครูโควินทสิงห์ เป็นศาสดา ค.ศ.๑๖๗๕ (พ.ศ.๒๒๑๘) สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๗๐๘ (พ.ศ. ๒๓๕๑) เป็นศาสดา ๒๔ ปี

ศาสดาองค์ที่ ๑ ครูน่านัก

เกิดที่ตำบลวันทิ ปัจจุบันเรียกว่า “นังกานา สาทิพ” ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้แห่งเมืองลอฮอร์ (ปากีสถาน) ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๔๖๙ หรือ พ.ศ. ๒๒๑๒ บิดาชื่อกุล มารดาชื่อตรีปะตะ เมื่ออายุ ๑๔ ได้สมรสกับนางสุลขณี มีบุตร ๒ คน ชื่อศรีจันทและลักษมิทาส ท่านมีอิทธยาสัยนิยมไปในทางศาสนา พอใจแต่งบทเพลงสรรเสริญพระเจ้า มีใจเมตตากรุณาต่อคนยากจน แบ่งปันสิ่งที่มีอยู่ให้เป็นทาน วันหนึ่งเมื่ออาบน้ำเสร็จแล้ว ครูน่านักได้เข้าไปในป่า และได้เห็นพระเจ้า ข้อความในคัมภีร์ครันถ (๓๓-๓๕) กล่าวต่อไปว่า “พระเจ้าได้ประทานน้ำทิพย์ถ้วยหนึ่ง ซึ่งครูน่านักได้รับด้วยความสำนึกในพระคุณ แล้วพระเจ้าได้ตรัสว่า พระองค์อยู่กับครู ทำให้ครูและผู้ที่ถือเอานามของครู มีความสุข ขอให้ครูออกพระนามและสอนให้ผู้อื่นให้ทำเช่นนั้นด้วย จงอย่ายึดถืออยู่กับโลก จงปฏิบัติโดยออกพระนาม ให้ทาน ชำระล้างให้สะอาด บูชาและเพ่ง นามของเรา คือพระเจ้า ปฐมพรหม และตัวเจ้าคือทิพยครู”

หลังจากอยู่ในป่า ๓ วันแล้ว ครูน่านัก ได้กลับมาบ้าน สละทรัพย์สินทั้งปวงให้แก่คนยากจน ครอบครองนุ่งห่มแบบนักพรต ต่อจากนั้นก็เดินทางไปยังถิ่นต่างๆ เป็นเวลา ๑๒ ปี ครูน่านัก แม้จะนุ่งห่มแบบนักพรต แต่มิได้สั่งสอนชีวิตนักบวช ท่านคงอยู่กับบุตรภริยาของท่านในบั้นปลายแห่งชีวิต สั่งสอนศิษย์ในทางศีลธรรมและให้จงรักภักดีต่อพระเจ้า เพื่อจะได้เป็นอันเดียวกับพระเจ้า เมื่อก่อนจะสิ้นชีพ ท่านได้แต่ตั้งโกลาหลศิษย์ของท่านซึ่งรับใช้ใกล้ชิดให้เป็นศาสดาหรือครูสืบต่อจากท่านโดยมิได้แต่งตั้งบุตรทั้งสอง โกลาหลนาเมื่อได้รับแต่งตั้งแล้วได้นามใหม่ว่า ครูอังกัท ครูน่านักสิ้นชีพ ในปี ค.ศ.๑๕๓๙ หรือ พ.ศ.๒๐๘๒ ณ กรตฺรปุระ แคว้นปัญจาบ สิริรวมอายุได้ ๗๑ โดยปี

ศาสดาองค์ที่ ๒ ครูอังกัท

ครูอังกัท เกิด ค.ศ.๑๕๐๔ หรือ พ.ศ.๒๐๔๗ เมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสดาแล้ว ก็ได้สั่งสอนต่อมาและส่งเสริมหลักการ “สังคัต” และ “ปังคัต” ของครูน่านักให้มั่นคงยิ่งขึ้น สังคัตคือ หมูหรือสงฆ์ หมายถึงการประชุมพบปะกันเวลาเย็น แล้วสวดมนต์สรรเสริญพระเจ้าร่วมกัน ส่วน

บังคับคือแถวเดียวกัน หมายความว่า การมีครัวของชุมชน แล้วมานั่งในแถวเดียวกันกินอาหาร โดยไม่คำนึงถึงความต่างวรรณะและฐานะ นอกจากนั้น ครูอังกัทยังได้รวบรวมบทประพันธ์และชีวประวัติของครุณานัก ทำให้คัมภีร์ที่เขียนไว้ในภาษาปัญจาบ ซึ่งเรียกว่า “ครุมุซี” (ภาษาของครู) ให้แพร่หลายขึ้น ครูอังกัทยังได้ตั้งศูนย์เผยแพร่คำสอนของศาสดาองค์แรกขึ้นหลายแห่ง ได้ทำให้ชาวสิกขมีความสมัครสมานใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น หลังจากเป็นศาสดาอยู่ประมาณ ๑๔ ปี ก็สิ้นชีพ ก่อนจะสิ้นชีพท่านได้เลือกศิษย์ผู้หนึ่งของท่าน นามว่าครุอมรทาสเป็นศาสดาองค์ที่ ๓ ครูอังกัทยังอยู่ได้ ๔๙ โดยปี ท่านสิ้นชีพในปี ค.ศ. ๑๕๕๒ หรือ พ.ศ. ๒๐๙๕

ศาสดาองค์ที่ ๓ ครุอมรทาส

ครุอมรทาส เกิด ค.ศ. ๑๔๗๙ หรือ พ.ศ. ๒๐๒๒ (แก่กว่า ครูอังกัทยุค ๒๖ ปี) เป็นศาสดาเมื่อ ค.ศ. ๑๕๕๒ หรือ พ.ศ. ๒๐๙๕ เป็นศาสดาประมาณ ๒๓ ปี จึงสิ้นชีพใน ค.ศ. ๑๕๗๔ หรือ พ.ศ. ๒๑๑๗ สิริรวมอายุได้ ๙๖ ปี ท่านผู้นี้เป็นนักปฏิรูปทางสังคม คือดัดแปลงแก้ไขสังคมให้ดีขึ้น ท่านสอนว่าสตรีก็มีสิทธิจะหลุดพ้นได้ ท่านคัดค้านการคลุมหน้าของสตรีและการเผาสุตรีทั้งเนเมื่อสามีสิ้นชีวิต ที่เรียกว่าพิธี “สตี”

ศาสดาองค์ที่ ๔ ครุรามทาส

ท่านผู้นี้เป็นบุตรเขยของครุอมรทาส ได้รับเลือกจากครูให้เป็นศาสดาสืบแทนต่อไป ท่านเกิด ค.ศ. ๑๕๗๔ หรือ พ.ศ. ๒๐๗๗ ได้เป็นศาสดาเมื่อ ค.ศ. ๑๕๗๔ หรือ พ.ศ. ๒๑๑๗ เป็นศาสดาอยู่ได้ประมาณ ๑๘ ปี ก็สิ้นชีพในปี ค.ศ. ๑๕๘๑ หรือ พ.ศ. ๒๑๒๔ สิริรวมอายุได้ ๕๘ โดยปี งานอันเด่นของท่านผู้นี้คือ ได้สร้างศูนย์กลางแห่งความเป็นปึกแผ่นของชาวสิกข ณ อมฤตสระ โดยได้วางรากเมืองปัจจุบันเมื่อ ค.ศ. ๑๕๗๔ คือในปีที่ท่านเป็นศาสดานั้นเอง อีก ๓ ปีต่อมาก็ได้มีการขุดสระ อันได้นามว่าอมฤตสระ หรือสระน้ำอมฤตซึ่งมีชื่อเสียงยิ่ง ส่วนเมืองรอบสระนั้นได้นามตามครูว่ารามทาสปุระ

ศาสดาองค์ที่ ๕ ครุอรชุน

ท่านผู้นี้เป็นบุตรของครุอมรทาส มีผลงานเด่นเป็นพิเศษหลายประการ ท่านเกิดเมื่อ ค.ศ. ๑๕๖๓ หรือ พ.ศ. ๒๑๐๖ ได้เป็นศาสดาเมื่อ ค.ศ. ๑๕๘๑ หรือ พ.ศ. ๒๑๒๔ คือเมื่ออายุเพียง ๑๙ ปี ดำเนิน ท่านเป็นศาสดาอยู่ได้ประมาณ ๒๖ ปี ก็สิ้นชีพ ในปี ค.ศ. ๑๖๐๖ หรือ พ.ศ. ๒๑๔๙ สิริรวมอายุได้ ๔๔ โดยปี

งานอันเด่นของท่าน คือการสร้างโบสถ์งดงามยิ่งกลางสระอมฤต อันได้นามว่า ทรพาสาหิพ ซึ่งปัจจุบันเรียกนามในภาษาอังกฤษว่า “Golden Temple” หรือเรียกตรงๆ ในภาษาไทยว่า “โบสถ์ทอง”

มีประตูเข้า ๔ ด้าน ไม่มีรูปเคารพใดๆ ตั้งไว้ภายในถือว่าเมืองนี้เป็นเมืองชั้นนำของชาวสิข และได้ตั้งชื่อเมืองใหม่ว่า “อมฤตสระ” ตามชื่อสระน้ำ

ท่านผู้นี้ได้รวบรวมคัมภีร์ของศาสนาสิขขึ้น เรียกว่า “ครันถ สาหิพ” โดยเก็บข้อเขียนหรือบทประพันธ์ของศาสดาองค์ก่อนๆ มารวมไว้ รวมทั้งข้อเขียนของชาวฮินดูและมุสลิมกับทั้งข้อเขียนของคฤอรชุนเอง คฤอรชุน ได้สร้างโบสถ์ใหญ่อีก ๒ แห่ง คือที่กรตฺรปุระ กับที่ตารันตารัน แต่ที่นับว่าสำคัญยิ่งก็คือ ได้เสียสละชีวิตเพื่อศาสนาสิข คือได้ถูกกษัตริย์มุสลิมสั่งให้จับไปทรมานจนสิ้นชีพด้วยเกรงว่าจะมีอิทธิพลมากเกินไป อีกข้อหนึ่งที่นับว่าสำคัญทางศาสนาก็คือ คฤอรชุนได้ประกาศให้ศาสนาสิขแยกออกจากฮินดูและมุสลิม ไม่รับรองการอดอาหารของทั้งสองศาสนาไม่ยอมนมัสการร่วมกับพวกฮินดู และไม่จาริกไปนครเมกกะไม่สวดมนต์ต่อหน้ารูปเคารพและไม่สวดบทสวดของพวกมุสลิม

ศาสดาองค์ที่ ๖ คฤหฺรโควินฺทฺ

ท่านผู้นี้เป็นบุตรคนเดียวของคฤอรชุน เกิดที่ตำบลวทลี ใกล้อมฤตสระ เมื่อ ค.ศ.๑๕๙๕ หรือ พ.ศ. ๒๑๓๘ เมื่อคฤอรชุนถูกทรมานจนสิ้นชีพ ด้วยการจับให้นั่งในกระทะน้ำร้อน แล้วเอาทรายที่ควั่นลูกเป็นไฟสาดใส่ร่างกายอันเปลือยเปล่า แล้วยกกายนั้นลงแช่ในน้ำเย็นจัดในแม่น้ำรีวี เพื่อเพิ่มทุกข์ทรมายิ่งขึ้นจนถึงแก่ชีวิตนั้น เป็นที่รู้กันว่าชาวสิขจะเป็นผู้ไฝ่สงบอยู่ต่อไปไม่ได้เสียแล้ว คฤหฺรโควินฺทฺศาสดาองค์ต่อจากคฤอรชุน จึงเปลี่ยนวิธีการเป็นใช้ดาบสร้างสมกำลังรบสร้างป้อมฝึกทหาร มีศิษย์หนุ่มจำนวนหลายร้อยแวดล้อม เตรียมพร้อมที่จะสละชีวิตเพื่อคฤจักรพรรดิหั้นคิร ทราบข่าวจึงเชิญไปพบและจับขังไว้ในป้อม ณ เมืองแห่งหนึ่ง ชาวสิขก็พากันหลั่งไหลไปที่ป้อมเมืองนั้นเพียงเพื่อจะจูงกำแพงป้อมที่ขังคฤไว้ จักรพรรดิจึงตกลงพระหฤทัยปล่อยให้เป็นอิสระ เพื่อเอาชนะทางจิตใจ แต่พอเปลี่ยนรัชสมัยชาวหั้นขึ้นครองราชย์ ก็เปลี่ยนนโยบายใหม่เป็นใช้วิธีปราบด้วยกำลัง จึงมีการสงครามระหว่างชาวสิขกับชาวมุสลิมผู้ปกครอง ๔ หรือ ๕ ครั้ง และชาวสิขชนะทุกครั้ง นับว่าศาสดาองค์นี้เป็นองค์เริ่มแรกที่ใช้ดาบในการป้องกันรักษาบ้านเมืองและศาสนาไว้ การใช้สัญลักษณ์กาน้ำคู้กับดาบ อันหมายถึงความถึงอำนาจทางธรรมกับอำนาจทางโลกรวมกัน เกิดขึ้นในสมัยของคฤองค์นี้ แต่ที่ทำไว้ในเหรียญเงินมีในสมัยหลัง

ท่านผู้นี้เป็นทั้งทหารและเป็นนักเผยแพร่ศาสนา สามารถทำให้คนกลับใจมานับถือศาสนาสิกข์ได้มากขึ้น จาก ค.ศ. ๑๖๐๖ หรือ พ.ศ. ๒๑๔๙ ซึ่งเป็นศาสดาท่านได้สิ้นชีพเมื่อ ค.ศ. ๑๖๔๔ หรือ พ.ศ. ๒๑๘๗ รวมเวลาที่เป็นศาสดา ๓๙ ปี สิริรวมอายุได้ ๕๐ โดยปี ข้อที่น่าสังเกตคือ ท่านเป็นศาสดาเมื่ออายุเพียง ๑๒ โดยปี และชอบล่าสัตว์โดยออกล่าสัตว์ร่วมกับจ๊กพรรดิซหั้นศิริ

ศาสดาองค์ที่ ๗ ครูหุไร

ท่านผู้นี้แม้จะเป็นนักรบและชอบการล่าสัตว์ แต่ก็ไม่ชอบฆ่าสัตว์ พอใจมาจับไว้ในสวน และเป็นผู้แสดงเมตตากรุณาต่อมนุษย์และสัตว์เป็นพิเศษ ชอบให้ทานแก่คนยากจน และตั้งโรงอาหารเลี้ยงคนจนโดยไม่คิดมูลค่า ศาสดาผู้นี้ทำให้ศาสนาสิกข์รุ่งเรือง มีกำลังทหารเข้มแข็ง ทั้งสามารถทำให้คนสำคัญแห่งศาสนาฮินดูบางคน เช่น ภคัตภควัน นักบวชชาวฮินดูเปลี่ยนมานับถือศาสนาสิกข์ แล้วช่วยสั่งสอนศาสนา ทำเกิดที่เมืองกิริตปุระ เมื่อ ค.ศ. ๑๖๓๐ หรือ พ.ศ. ๒๑๗๓ เป็นครูเมื่อ ค.ศ. ๑๖๔๕ หรือ พ.ศ. ๒๑๘๘ คือเมื่อมีอายุ ๑๖ โดยปี สิ้นชีพ ณ เมือง กิริตปุระ เมื่อ ค.ศ. ๑๖๖๑ หรือ พ.ศ. ๒๒๐๔ เป็นศาสดาอยู่ ๑๗ ปี สิริรวมอายุได้ ๓๒ โดยปี ท่านเป็นหลานของครูหุโควินท์ ศาสดาองค์ที่ ๖ คือท่านเป็นบุตรคนที่สองของ บายา ครูทิตตะผู้เป็นบุตรคนแรกของ ครูหุโควินท์

ศาสดาองค์ที่ ๘ ครูหุรกฤษัน

ท่านผู้นี้เป็นครูหรือศาสดาเมื่ออายุเพียง ๖ ปี ท่านเป็นบุตรคนเล็กของศาสดาองค์ที่ ๗ และถึงแก่กรรมด้วยโรคไข้ทรพิษเมื่ออายุเพียง ๙ ปี แม้เช่นนั้นก็มีเรื่องเล่าถึงความสามารถไว้ในตำนานของศาสนาสิกข์ ท่านเกิด ค.ศ. ๑๖๕๖ หรือ พ.ศ. ๒๑๙๙ เป็นครู ค.ศ. ๑๖๖๑ หรือ พ.ศ. ๒๒๐๔ สิ้นชีพใน ค.ศ. ๑๖๖๔ หรือ พ.ศ. ๒๒๐๗ เป็นศาสดาอยู่ได้ ๔ ปี คำว่ากฤษันนี้น่าจะเปรียบได้กับคำว่า “กฤษณะ” ในภาษาสันสกฤต

ศาสดาองค์ที่ ๙ ครูเตฆพหุระ

ท่านผู้นี้เป็นบุตรคนเล็กของครูหุโควินท์ จึงมีฐานะเป็นอาของศาสดาองค์ที่ ๗ และเป็นปู่ของศาสดาองค์ที่ ๘ ท่านเกิด เมื่อ ค.ศ. ๑๖๒๑ หรือ พ.ศ. ๒๑๖๔ ที่เมืองอมฤตสระ เป็นศาสดาเมื่ออายุ ๔๔ ปี คือใน ค.ศ. ๑๖๖๔ หรือ พ.ศ. ๒๒๐๗ และสิ้นชีพใน ค.ศ. ๑๖๗๕ หรือ พ.ศ. ๒๒๑๘ เป็นศาสดาได้ ๑๒ ปี สิริรวมอายุ ๕๕ โดยปี คุณธรรมที่เด่นของศาสดาองค์นี้ คือการทำดีต่อคนชั่ว ท่านถูกผู้อื่นริษยาทำร้ายและแย่งชิงทรัพย์ไป แต่เมื่อศิษย์ของท่านจับผู้ร้ายมาได้ พร้อมทั้งยึดทรัพย์อื่นๆ ของผู้ทำผิดมาด้วย ท่านก็กลับให้อภัยและปล่อยตัวไปหมด ท่านสิ้นชีพ

เพราะกษัตริย์อิสลามเรียกตัวไปที่กรุงเดลี ให้อยอมเปลี่ยนศาสนาเสียท่านยอมตายดีกว่าที่จะยอมเปลี่ยนศาสนา ท่านจึงถูกประหารชีวิตและสับร่างออกเป็น ๔ ส่วน แขนวประจานไว้ที่ประตูป้อมทั้ง ๔ ทิศของกรุงเดลี

ศาสดาองค์ที่ ๑๐ ครูโควินทสิงห์

ท่านผู้นี้ได้รับการขนานนามว่า “นักบุญผู้เป็นทหาร” ของอินเดีย ท่านเป็นบุตรของศาสดาองค์ที่ ๙ และเป็นผู้สามารถทำให้ศาสนาสิกข์รักษาความแข็งแกร่งมั่นคงไว้ได้ด้วยการบัญญัติข้อกำหนดที่จำเป็นสำหรับชาวสิกข์ รักษาความแข็งแกร่งมั่นคงไว้ได้ด้วยการบัญญัติข้อกำหนดที่จำเป็นสำหรับชาวสิกข์ขึ้น คล้ายเป็นการสร้างชาติใหม่ให้แก่ชาวสิกข์ ท่านเป็นศาสดาเมื่ออายุเพียง ๙ ปี ขณะที่บิดาของท่านถูกประหารชีวิต ชาวสิกข์อ่อนแอและปั่นป่วนมาก บางคนถึงกับปฏิเสธว่าตนมิได้นับถือศาสนาสิกข์เพราะกลัวภัย ท่านจึงบัญญัติวิธีล้างบาป ชำระให้บริสุทธิ์ให้ไว้หนวดไว้ผมยาว เพื่อจะได้ไม่กล้าปฏิเสธความเป็นชาวสิกข์ เพราะลักษณะต่างๆ ที่กำหนดไว้ล้วนผิดแผกกับคนพวกอื่น อักษร ก. ทั้ง ๕ ที่กำหนดให้ชาวสิกข์รับไว้ ก็เพื่อผลดีในการรวมกันเป็นกลุ่มก้อนและปลุกความกล้าหาญ ท่านเรียนภาษาเปอร์เซียและภาษาสันสกฤตเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งจากภาษาปัญจาบ และได้แต่งคำสอนไว้เป็นส่วนหนึ่งเรียกว่า “ทสมครันถ์” แปลว่า “คัมภีร์ที่ ๑๐” ท่านประกาศไม่แต่งตั้งครูสืบแทนต่อไป แต่ให้ถือคัมภีร์แทนครูและถือว่า “เมื่อชาวสิกข์ ๕ คนมาประชุมกันต่อหน้าพระคัมภีร์ ครูก็ชื่อว่ามาปรากฏอยู่ด้วย” ท่านได้ทำสงครามต่อสู้กับกษัตริย์มุสลิมหลายครั้ง และครั้งหลังสุดเป็นสงครามดุเดือดที่สุดนั้นท่านมีชัย ท่านได้มีจดหมายเป็นภาษาเปอร์เซียเตือนกษัตริย์ออร์ังเซบ ให้รู้ว่าคนของกษัตริย์ได้เบียดเบียนชาวสิกข์อย่างไร กษัตริย์ออร์ังเซบจึงเชิญให้ไปพบแต่ขณะเดินทางไปออร์ังเซบได้สวรรคตเสียก่อน กษัตริย์พหุระชาห์

ได้เสวยราชย์สืบต่อไป และชอบพอกับครูโควินทสิงห์ แต่เมื่อพักอยู่ริมฝั่งน้ำโคธาวารีแต่ผู้เดียว ได้ถูกผู้ร้ายแทงและสิ้นชีพในที่สุด ครูโควินทสิงห์ เกิด ค.ศ. ๑๖๖๖ หรือ พ.ศ. ๒๒๐๙ เป็นครู ค.ศ. ๑๖๗๕ หรือ พ.ศ. ๒๒๑๘ สิ้นชีพ ค.ศ. ๑๗๐๘ หรือ พ.ศ. ๒๒๕๑ เป็นครูอยู่ได้ ๓๔ ปี สิริรวมอายุได้ ๔๓ โดยปี

หลักธรรมคำสอน

หลักธรรมคือ ให้จงรักภักดีต่อพระเจ้าอย่างที่สุดและให้ถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน ศาสนานี้สอนให้มีเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ รวมไปถึงสัตว์ด้วย เว้นการกินเนื้อสัตว์ ทรมานสัตว์ ให้บำเพ็ญทาน อดทนเพื่อทำกิจอันเป็นประโยชน์ ต้องปฏิบัติตนให้ถึงความบริสุทธิ์ ให้สามารถรวมเข้ากับภาวะของพระเจ้า ถ้ายังไม่ถึงก็ใช้กรรมไปก่อน การเกิดใหม่มีจริง ผู้ใดทำกรรมใดไว้ ผู้นั้นต้องรับสนองเช่นนั้น พระเจ้าทรงสร้างคนให้มีทั้งคนดีและคนชั่ว แต่คนชั่วนั้นตายไปแล้วจะไม่กลับมาเกิดเป็นคน จะไปเกิดเป็นสัตว์ คนจะเข้าถึงพระเจ้าที่เดียวไม่ได้ ต้องเข้าหาครู คือปฏิบัติตามคำสอนของพระเจ้าด้วยการศึกษาครูหรือศึกษาชีวิตของครู เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับปฏิบัติ ครูนั้นสอนว่า ศาสนานี้มิได้ขึ้นอยู่กับจักรวาลอย่างโยคี ไม่ทำอย่างฤษี ถ้าง่านอย่างดาบส และมีได้ขึ้นอยู่กับการเป่าสังข์ ผู้ปรารถนาจะเห็นความบริสุทธิ์ จะต้องอยู่ท่ามกลางบาป แต่ทำตัวให้พ้นบาป

ศาสนาอิสลามสอนว่า ที่มาแห่งความชั่วนั้นมีชื่ออื่นไกล ที่แท้ก็คือ “อหังการ” หรือความรู้สึกยึดถือตัวตน ซึ่งพระเจ้าได้ใส่ไว้ให้ดวงจิตนั่นเอง เมื่อเรายอมรับตัวเองต่อพระประสงค์ของพระเจ้า อหังการนั้นก็กลายเป็นพรแทนความซาบซึ้ง คนเราไม่ควรมีความรู้สึกเรื่องอหังการจนเกินไป เพราะเมื่ออหังการมีมาก ก็จะกลายเป็นเครื่องกั้นระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์ก็จะท่องเที่ยวจากบาปอย่างหนึ่งไปสู่บาปอย่างอื่น

ศาสนาอิสลามสอนให้ประกอบกรรมดี เพราะ “คนเราจะใกล้กับพระเจ้าโดยอธิบายว่า นิรวาณนั้นอันบุคคลอาจบรรลุได้ด้วยการเพ่งพระเจ้า มีความจงรักภักดีและศรัทธา เปล่งวาจาอยู่เสมอถึงพระนามของพระองค์ และโดยการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูหรือศาสดาแห่งศาสนานั้น”

ชาวอิสลามเชื่อว่าวิญญาณของครูหรือศาสดา จะอยู่กับพวกเขาเสมอ และช่วยให้ที่ประชุมได้รับความบริสุทธิ์สะอาด “ครูเป็นสิข และสิขเป็นผู้ปฏิบัติตามถ้อยคำของครูยอมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับครู”

ที่นี้ของครูต่ำกว่าพระคัมภีร์ทางศาสนา หมายความว่า จะประดิษฐานคัมภีร์ไว้ในที่สูงเสมอ”

คำสอนที่เป็นมูลฐานอย่างสำคัญของศาสนาอิสลาม คือความเป็นหนึ่งของพระเจ้า และความเป็นเพื่อนกันของมนุษย์ ความรัก พระเจ้าและรักครูคือศาสดาทางศาสนา อุคมคติอันสูงสุด

มิใช่เพื่อได้ไปอยู่ในสวรรค์ แต่เพื่อได้ไปอยู่ในสวรรค์ เพื่อพัฒนาสาระสำคัญที่มีอยู่ในตัวคนเพื่อให้คนผู้นั้นหลอมตัวเข้าเป็นอันเดียวกับพระเจ้า

“จงลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ทำจิตใจของท่านให้เต็มไปด้วยความรักในพระเจ้า จงให้ท่านเสมอ จงพูดคำสุภาพอ่อนโยน จงถ่อมตน จงทำดีต่อผู้อื่น อย่ากินหรือนอนให้มากเกินไป จงใช้จ่ายเฉพาะส่วนที่ท่านหามาได้ด้วยมือของท่านเอง กลางคืนและกลางวันจงพยายามอยู่กับคนดี จงร่วมกับคนเหล่านั้นสวดบทสรรเสริญของครู” (จากหนังสือเทศสิงห์)

ศีล ครูโควินทสิงห์ตั้งกฎไว้อย่างหนึ่ง เรียกว่า ศีล ๕ อันขึ้นต้นด้วยอักษร ก. คือ

๑. เกศา คือ เอาไว้ ผม หนวด เครา โกนตัดไม่ได้
๒. กุงคา (กัณฑา) มีหวีสับผมเสมอ ขาดไม่ได้
๓. กรัท ต้องมีตพกประจำตัว (บางแห่งเป็นกะระ คือ มีกำไลเหล็กสวมข้อมือ)
๔. กริปาน มีดาบประจำตัว
๕. กัจฉา นุ่งกางเกงในประจำ

และมีรหัสอีก ๔ คือ

๑. ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มน้ำเมา
๒. ไม่บริโภคน้ำอย่างอิสลาม
๓. ไม่ตัดผม ไม่โกนหนวด
๔. ไม่แต่งงาน ไม่ร่วมประเพณีกับมุสลิม

จริยศาสตร์

ศาสนาสิกข์เข้ามาในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระเจ้าคัมภีร์ของศาสนาสิกข์เกือบไม่มีเรื่องอื่นนอกจากข้อความพรรณนาเรื่องพระเจ้า จริยศาสตร์ต่อไปนี้ ย่อมแสดงว่า ศาสนาสิกข์รับรองความดีความชั่วทั่วไปดังที่มีในคำสอนทั้งหลาย

“ ไม่มีตะบะใด ยิ่งใหญ่กว่าความอดทน ไม่มีความสุขใดจะยิ่งใหญ่กว่าความสนโดษ ไม่มี ความชั่วใดจะยิ่งใหญ่กว่าความโลภ ไม่มีบุญใดจะยิ่งใหญ่กว่าความกรุณา ไม่มีอาวุธใดจะมีอำนาจ ยิ่งกว่าการให้อภัย คนหว่านพืชเช่นในก็เก็บเกี่ยวผลเช่นนั้น ถ้าเขาหว่านความทุกข์ก็จะเป็นผล เก็บเกี่ยวของเขา ถ้าคนหว่านยาพิษ เขาก็ไม่อาจหวังอาหารทิพย์ได้เลย ”

“บุคคล ควร ระมัดระวังแม้แต่ปาปที่ทำไปโดยมิได้รู้สึกตัว ” (คำของเตมพหุพระ ศาสดาองค์ที่ ๙ ของลิว)

“บุคคลไม่พึงก้าวขึ้นเตียงแห่งภริยาของคนอื่นแม้ในความฝัน” (คำของเตมพหุพระ ศาสดา องค์ที่ ๙ ของลิว)

คัมภีร์

คัมภีร์ของศาสนาสิข เชื่อว่า ครันถะ หรือ ครันถ สาหิพ บรรจุคำสวดมนต์สรรเสริญพระเจ้าไว้โดยมาก

คำว่า “ครันถ” หรือ “ครันถะ” แปลว่า “คัมภีร์” คำว่า “สาหิพ” เป็นคำแสดงความเคารพ เมื่อนำมาต่อกันเข้าว่า “ครันถ์สาหิพ” แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “The Lord Book”

ข้อความใน “พระคัมภีร์” หรือ “ครันถสาหิพ” นั้นเป็นบทกวีรวมทั้งสิ้น ๒๙,๔๘๐ โศลก เป็นคำฉันท ๓๑ ประเภท

คุรุนานัก เกิดเมื่อ ค.ศ. ๑๔๖๙ ตรงกับ พ.ศ. ๒๐๑๒ ได้รับยกย่องให้เป็นปฐมาจารย์แห่งศาสนาสิขแต่ “พระคัมภีร์” ก็ยังมีได้เกิดขึ้นในสมัยนั้น มารวบรวมขึ้นในสมัยของ คุรุอรชุน ซึ่งเป็นศาสดาจารย์องค์ที่ ๕ ของศาสนาสิขเมื่อ ค.ศ. ๑๖๐๔ หรือ พ.ศ. ๒๑๔๗ คัมภีร์ที่รวบรวมขึ้นในครั้งนั้นเรียกว่า “อาทิกรันถ์” แปลว่า “คัมภีร์ดั้งเดิม” แล้วได้มีการแต่งเพิ่มเติมขึ้น จนถึงสมัยศาสดาจารย์องค์ที่ ๑๐ คือ คุรุโควินทสิงห์ คัมภีร์ที่แต่งในสมัยหลังสุดเรียกว่า “ทสมครันถ์” แปลว่า “คัมภีร์ของศาสดาองค์ที่ ๑๐” ต่อจากนั้นก็ไม่มีศาสดาอีก คงใช้พระคัมภีร์เป็นที่เคารพสักการะ

คัมภีร์ครันถ์ สาหิพ มีความแปลกกว่าคัมภีร์ศาสนาอื่น เพราะมีภาษาที่ใช้ในคัมภีร์นั้นถึง ๖ ภาษา คือ ๑. ภาษาปัญจาบ ๒. ภาษามุลตานี ๓. ภาษาเปอร์เซีย ๔. ภาษาปรากฤต ๕. ภาษาฮินดี ๖. ภาษามราठी

มีผู้กล่าวกันว่า คนในโลกนี้ยังมีชีวิตอยู่ มีอยู่ไม่ถึง ๑๐ คน ที่อ่านคัมภีร์ของศาสนาสิขได้รู้เรื่องหมด เพราะเหตุที่มีหลายภาษา พระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์นี้ประดิษฐานอยู่ ณ ศูนย์กลางศาสนาสิข ณ สุวรรณวิหาร “อมฤตสระ” (สระอมฤต) ห่างจากละฮอร์ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๓๐ ไมล์

๑. ธรรมเนียม อาณาจักรแห่งการกระทำ คือกรรมดี กรรมชั่ว ควรทำกรรมดี

๒. คิอานซ์ฉัณฑ์ (ขุณฺณฉัณฑ์) อาณาจักรแห่งปัญญา
๓. สรัณซ์ฉัณฑ์ อาณาจักรแห่งมหาปีติ (Ecstasy)
๔. กรัมซ์ฉัณฑ์ อาณาจักรแห่งกำลัง หมายถึงกำลังทางจิตไม่หว่าดกลัว
๕. สัจฉัณฑ์ อาณาจักรแห่งสัจจะ ในขั้นนี้บุคคลย่อมได้บรรลุสิ่งซึ่งไม่มีรูป หลอมตัวเข้าเป็นอันเดียวกับพระเจ้า

วิธีปฏิบัติเพื่อสร้างจริตอัธยาศัย เพื่อให้บรรลุสัจธรรมขั้นสูงนั้น คือการสวดเพลงสรรเสริญพระนาม กับการฟังพระธรรมดังข้อความในคัมภีร์ต่อไปนี้

“โดยการฟังพระธรรม บุคคลย่อมเป็นประหนึ่ง พระคิเวหรือพระพรหม โดยการฟังพระนาม บุคคลย่อมบรรลุสัจจะ ความสันโดษ และทิพยปัญญา”

“การฟังพระนาม ย่อมมีค่าเท่ากับการอาบน้ำ ณ สถานศักดิ์สิทธิ์ ๖๘ แห่ง โดยการฟังพระนาม จิตใจย่อมเป็นระเบียบและตั้งอยู่ที่พระเจ้า”

“โดยการฟังพระนาม ความลึกแห่งห้วงมหรณนพ คือ บุญย่อมปรากฏเสียง โดยการฟังพระนาม คนจักขุบอดย่อมพบทางส่วนที่สองของบุญ คือการยินยอมต่อพระประสงค์ของพระเจ้า การยอมมอบตัวเองให้อย่างเด็ดขาดทั้งทางใจ ทางกาย และทางวิญญาณต่อพระประสงค์ของพระเจ้า”

“โดยการเชื่อฟังพระเจ้า ปัญญาและความเข้าใจย่อมมาสู่จิตใจ ใครก็ตามเชื่อฟังพระเจ้า เขาย่อมรู้ถึงความน่าอภิรมย์แห่งความน่าเชื่อฟังนั้น ในดวงใจของเขา”

“โดยการเชื่อฟังพระเจ้า บุคคลย่อมได้บรรลุประตูแห่งความหลุดพ้น ใครก็ตามเชื่อฟังพระเจ้า เขาย่อมรู้ถึงความน่าอภิรมย์แห่งความเชื่อฟังนั้น ในดวงใจของเขา”

พิธีกรรม

- สิกข์ต้องปฏิเสธคัมภีร์ฮินดูและอิสลาม จะไปในสถานที่ของศาสนาทั้ง ๒ นั้นไม่ได้ เข้าร่วมพิธีหรือมีเครื่องหมายของศาสนา

ทั้ง ๒ นั้นไม่ได้

- สิกข์แสดงความเคารพแก่ผู้ไม่ใช่สิกข์ไม่ได้ จะแสดงความเคารพต่อมุสลิม โคนหัวอย่างฮินดู จะต้องตกรก สิกข์จะสูบบุหรี่ตี๋มของมีนเมาไม่ได้ แต่สูบกัญชาเท่าไรก็ได้

- พิธีต่างๆ การเกิด การตาย การแต่งงาน ต้องทำโดยถือคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ทั้ง ๒ เป็นหลัก จะใช้คัมภีร์อื่นไม่ได้

- ต้องพูดจริง เว้นจากข้อโก่ง เสียดสี นินทา ไม่ประสงค์ร้ายในทรัพย์สิน ในภรรยาคนอื่น

- ไม่ปล่อยศีรษะเปล่าโดยไม่มีอะไรปกคลุม

- เมื่อตายแล้ว เฒ่าแล้ว จะนำกระดูกและเถ้าไปทิ้งน้ำคงคาไม่ควรเพราะเป็นเรื่องฮินดู ต้องนำไปทิ้งที่แม่น้ำละแวกเมื่อมฤตสภาวะ

- เมื่อพวกlixประชุมกัน ย่อมนำคัมภีร์ทั้ง ๒ มาวางไว้ข้างหน้าแสดงความเคารพอย่างยิ่ง ถ้าจะเรียกคัมภีร์ ก็ใช้คำว่า ศรีอาทิ

ครันถ สาหิพ แปลว่า ท่านอาทิกรันถที่เคารพ เป็นคนที่เปล่งวาจาแสดงความเคารพ ดุจครูอยู่เบื้องหน้าว่า “วา ครู ชิกา ขาล สา วา ครู ชิกิ ฟเตชะ” แปลว่า พวกlixเป็นพวกบริสุทธิ์ที่พระเจ้าเลือกแล้ว ขอชัยชนะจงมีแต่พระเจ้า

ในสมัยสำคัญเมื่อทำความเคารพคัมภีร์แล้ว นำขนมชื่อ การาสระสาท มาวางไว้ข้างหน้าคัมภีร์ คลุมผ้า พวกที่ประชุมแสดงความเคารพสวดมนต์ แล้วนั่ง เปิดผ้าออกกินขนมนั้น แล้วให้คนอื่นกินด้วย เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสอนของคุรุนานักที่ว่า จะกินควรให้คนอื่นกินด้วย ต่อจากนั้นสวดมนต์อีก และผู้เป็นชั้นหัวหน้านั่งใกล้กัน กล่าววาพระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์อยู่ระหว่างเรา เราจะปฏิบัติต่อหน้าคัมภีร์ว่า เราจะเลิกและลืมข้อวิวาท โกรธเคืองส่วนตัวในระหว่างพวกเราเสีย และรวมสามัคคีเป็นเดียวกัน

คัมภีร์เป็นวัตถุเคารพ เป็นประธานในพิธีต่างๆ ห่อด้วยผ้าสีอย่างเดียว ตั้งไว้ที่สูง คนเข้าไปในบริเวณต้องถอดรองเท้า คุณเขาแสดงความเคารพ ในโบสถ์lixทุกแห่ง เข้าขึ้นมาต้องแก้ผ้าห่อคัมภีร์ออก พอพระอาทิตย์ตกก็ห่อใหม่ทุกวัน ใครทำบุญบริจาคอะไรต้องนำไปวางไว้บนคัมภีร์ก่อนทุกครั้ง

ทั้งนี้เพราะโควินทสิงห์เมื่อสิ้นชีพไม่ได้ตั้งใครเป็นครูต่อ แต่ให้นับถือคัมภีร์เป็นครูแทน พิธีสำคัญที่ถือว่าได้บุญมาก คืออ่านคัมภีร์รวดเดียวจบ โดยมีคนช่วยอ่านอย่างรวดเร็ว การตั้งชื่อเด็กเมื่อเด็กเกิด เมื่อตั้งชื่อเด็กชายต้องไปเปิดพระคัมภีร์ในโบสถ์ แล้วยึดเอาตัวอักษรตัวแรกหน้าที่เปิดนั้นมา ตั้งเป็นชื่อบุตรชายแล้วเติมคำว่าสิงห์ต่อท้าย

การแต่งงาน ต้องเดินรอบคัมภีร์ ๔ รอบ แล้วมีคนอ่านคัมภีร์ให้ฟัง

เวลาตาย จะเผาต้องอ่านคัมภีร์ ดังนั้นคัมภีร์จึงมีความสำคัญต่อชีวิตของชาวlixมาก

ในการตัดสินปัญหาเกี่ยวกับข้อความในคัมภีร์ มีบุคคลคณะ หนึ่งมี ๕ คน เรียกปัญจปิยะ ตั้งไว้เพื่อพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติ ในคัมภีร์ปัญจปิยะนี้เริ่มในสมัยคุรุโควินทสิงห์

นิกาย

นิกายของศาสนาสิกข์มีหลายนิกาย ไม่อาจแบ่งได้ชัดเจน แต่มีนิกายที่สำคัญ ๆ ๒ นิกาย คือ

๑. นิกายนานักปันถิ แปลว่า ผู้ปฏิบัติตามธรรมของท่านคุรุนานัก (ศาสดาองค์แรก) ผู้นับถือนิกายนี้จะไม่เข้าป่าหุล หรือล้างบาป และไม่รับ “ก” ทั้ง ๕ ประการ

๒. นิกายขาลูสา แปลว่า นักพรตผู้ปราศจากมลทิน บางแห่งเรียกนิกายนี้ว่า “นิกายนิลิมเล” หรือ “นิกายสิงห์” ผู้นับถือนิกายนี้จะดำเนินตามคำสอนของท่านคุรุโควินทสิงห์ (ศาสดาองค์ที่ ๑๐) โดยเฉพาะในเรื่องป่าหุล หรือล้างชำระล้างบาป ให้ตนเป็นผู้บริสุทธิ์ (ขาลูสา) และเมื่อรับ “ก” ทั้ง ๕ แล้วก็ใช้นามสิงห์ต่อท้ายได้

นอกจากนี้ ยังมีนิกายแยกย่อยอีกมากมาย เช่น

- นิกายอุทาสี หมายความว่า ผู้วางเฉยต่อโลก
- นิกายสุธเร คือ นักพรตผู้บริสุทธิ์
- นิกายทิวเนสธา หมายถึง นักบุญผู้เฒ่า (ในพระเจ้า)
- นิกายนิริมเลสธา หมายถึง นักบุญผู้ไม่มีมลทิน

- นิกายอากาลี คือ ผู้บูชาพระผู้เป็นเจ้านิรันดร ได้แก่พวกโพกผ้าแหวกกลาง กินเนื้ออย่างอื่นได้ เว้นแต่เนื้อโค นับถือคัมภีร์อาทิกรันถะ

- นิกายนามธารี แปลว่า ผู้ทรงไว้ หรือผู้เทิดทูนพระนามของพระเจ้า หรือผู้มั่นอยู่ในนามของพระเจ้า ผู้นับถือนิกายนี้จะโพกผ้าไม่แหวกกลาง ไม่กินเนื้อทุกชนิด ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มของมีนเมา ถือว่าคุรุของศาสนาสิกข์มีต่อจากศาสดาองค์ที่ ๑๐ มาทุกกระยะ (ต่างไปจากนิกายอื่นที่ถือว่า คุรุผู้เป็นศาสดาของศาสนาสิกข์มีเพียง ๑๐ องค์ เท่านั้น และไม่มีคุรุสืบต่ออีก แต่จะนับถือพระคัมภีร์ครันถสาหิพ เป็นศาสดาแทน)

แนวคิดเรื่องนรกสวรรค์

ความเป็นหนึ่งในพระเจ้าอุดมการณ์สูงสุดมีได้อยู่บนสวรรค์แต่เป็นการหลอมมนุษย์เข้าร่วมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า

แนวคิดเรื่องจุดหมายปลายทาง

๑. จุดหมายปลายทาง กลมกลืนเข้ากับชีวิตของพระเจ้า หรือได้รับพระมหากรุณาจากพระเจ้า
๒. วิธีปฏิบัติ บูชาพระเจ้า ร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า เฟ่งพระนามของพระเจ้า
๓. ชีวิตในโลกนี้ มีหลายครั้ง มีการเวียนว่ายตายเกิด

วิธีปฏิบัติในศาสนา

คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือไตรเอกานุภาพ มี ๓ คือ

นิกายขาลสา ชาวสิขนิกายขาลสาจะได้รับให้เข้าสู่สังคมของ “สิข” ได้ ก็เมื่อได้ทำพิธี “ปาหุล” เมื่อทำพิธีล้างบาปแล้ว ก็จะรับสิ่งที่มีชื่อเป็นอักษร “ก” ๕ ประการ คือ เกศา(การไว้ผมยาวโดยไม่ตัดเลย) กังฆา(หวีขนาดเล็ก) กฉา (กางเกงขาสั้น) กรา(กำไลมือทำด้วยเหล็ก) และ กิรฺปาน(ดาบ) ผู้ที่ล้างบาปแล้วจะได้นาม “สิงห์” ซึ่งแปลว่าสิงโต หรือราชสีห์ ต่อท้ายชื่อเหมือนกันทุกคน เพราะถือว่าผ่าน “ขาลสา” แห่ง “วาหิคุรุ” คือความเป็นสมบัติของพระเจ้าเองแล้ว การล้างบาปและรับเอาอักษร ก. ทั้ง ๕ เพื่อเป็นชาวสิขโดยสมบูรณ์นั้น มามีขึ้นภายหลังในสมัยของคุรุโควินทสิงห์ ซึ่งเป็นศาสดาองค์สุดท้ายของศาสนาสิข หลังสมัยของศาสดาองค์แรก ๑๓๓ ถึง ๑๖๙ ปี

หลักประจำชีวิต หลักหรือศีลอีกส่วนหนึ่งที่ศาสดาในศาสนานี้ให้ศิษย์รับสัจยัฎฎญาณเป็นหลักปฏิบัติประจำชีวิต มี ๒๑ ข้อคือ

ก. ข้อปฏิบัติ

๑. ให้นับถือศาสดาเป็นพ่อ
๒. ให้ถือว่าเมืองปาตลีบุตร (ปัตนาในปัจจุบัน) ที่โควินทสิงห์เกิด กับเมืองอานันทपुर (ที่ทำนโควินทสิงห์หลบไปตั้งหลักรัฐกับบอรั้งเซบเมื่อครั้งรบแพ้) เป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์
๓. ให้ยกเลิกการถือชั้นวรรณะ

๔. ให้สละชีพในสนามรบ

๕. ให้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ๓ ประการ คือ

(๑) สัจจะ (พระเจ้า) ศรี (ธรรม) อกาล (คือความเที่ยงแท้ของพระเจ้า)

(๒) ศาสโนวาท (คัมภีร์อาทิกรันถและทัสเวนปาทษาหิ)

(๓) ความบริสุทธิ์

๖. มีศีลอันเป็นสัญลักษณ์ ๕ คือ เกศฯ กุงฆฯ กัจฉฯ กฤปาน (กริปาน) กรัท (กะระหรือกะทา) พวกลิกข์ที่อยู่ในต่างประเทศต้องมีมิดเล็กยาว ๒ นิ้วเสียบไว้ที่ผม

๗. ให้มีชื่อลงท้ายว่าสิงห์ (ถือให้กล้าหาญดังสิงโต)

๘. ให้ฝึกขี่ม้า ฟันดาบ มวยปล้ำ เป็นนิตย

๙. ให้ถือคติว่า ตนเกิดมาเพื่อช่วยเหลือเปลื้องทุกข์ให้ผู้อื่น

๑๐. ให้นอบน้อมพระเจ้า และต้อนรับเขาโดยถือเป็นเรื่องจำเป็น

ข. ข้อห้าม

๑. ห้ามมิให้ลิกข์กับลิกข์วิวาทกัน

๒. ห้ามพูดปด

๓. ห้ามทำผิดในกาม โลก โกรธ หลง

๔. ห้ามคบคนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนา

๕. ห้ามคบคนที่ไม่ส่งเสริมการกุศลชาติ

๖. ห้ามนิยมใช้สีแดง เช่น เสื้อ หมวกแดง (อิสลามนิกายชีอะห์ใช้หมวกแดง)

๗. ห้ามเปลือยศีรษะนอกจากเวลาอาบน้ำ

๘. ห้ามเล่นการพนัน

๙. ห้ามตัดผม โคนผม หนวด ขน เครา

๑๐. ห้ามเกี่ยวข้องกับคนที่เบียดเบียนชาติศาสนา

๑๑. ห้ามแต่งกายหรูหราไร้สาระ

คำที่ภวานาจนขึ้นใจของชาวลิกข์ คือ “วาเฮคุรุ คุรุมนตร ไฮ ชป เฮาไม โคอี” แปลว่า เมื่อท่องมนต์ วาเฮคุรุ อันเป็นคุรุมนตร ย่อมกำจัด มมังการ ออกได้ คำนี้ใช้บริกรรมด้วย ชป คือ การบริกรรม จะได้ผลต้องเว้นสิ่งที่ควรเว้น ๕ คือ

๑. กินเกินหิว

๒. หลับเกินง่วง
๓. เกียจคร้าน
๔. ฟุ้งซ่าน
๕. หลับน้อยเกินไป

สิ่งที่ควรเจริญ ๗ คือ

๑. เลือกสถานที่สะอาด
๒. ร่างกายสะอาด
๓. ไม่พูดไม่คำนึงถึงเรื่องอื่น
๔. เข้าใจบทปริกรรม
๕. ตั้งใจเป็นสมาธิ
๖. ปฏิบัติตน (ปริกรรม) เป็นนิตย
๗. ทำชบ คือ ปริกรรมในอมฤตเวลา คือ ยามท้ายของราตรี ได้แก่ ๓ - ๖ น.

นัยปริกรรม การปริกรรมจะเลือกบทปริกรรม ๓ วาหนี่ คือ

๑. คุรุวาณี คือ ข้อความในพระคัมภีร์
๒. มุลงันตร มนต์ที่เป็นดั้งเดิมหรือพื้นฐาน
๓. ออกพระนามว่า วาเฮคุรุ

นิกายนาคบัณฑิต ชยิดหลักของศาสดาองค์แรกคือคุรุนานักเป็นสำคัญ ซึ่งได้นำมอีกอย่างหนึ่งว่า “ชาวสิขผู้ดำรงชีวิตง่าย ๆ” ไม่ต้องทำพิธีกรรมอะไรมากนัก ชาวสิขกลุ่มนี้พอใจอุดมคติแบบสงบของคุรุนานัก จึงมิได้อนุโลมตามกฎเกณฑ์ของศาสดาองค์หลังแต่ก็มีผู้กล่าวว่าสิขพวกนาคบัณฑิตนี้ มีความโน้มเอียงที่จะถูกศาสนาอื่นดุกลิ่นไปในที่สุด

ความจงรักภักดีต่อพระเจ้า ถือว่าเป็นสำคัญในศาสนาสิข หนังสือบางเล่มเล่าว่า ชาวสิขจะตื่นแต่เช้า ประมาณ ๓.๐๐ น. ภายหลังจากที่อาบน้ำ และฟังพระนามพระเจ้า เสร็จแล้วก็จะสวดบทประพันธ์ของคุรุทั้งหลายในฐานะที่เป็นบทสวดประจำวัน

